

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.mig@regeringskansliet.se

Ju2022/03315

Betänkandet En ny ordning för asylsökandes boende, SOU 2022:64

Förvaltningsrätten i Stockholm, Migrationsdomstolen, vill framföra följande synpunkter på de förslag och överväganden som görs i punkterna 1.2, 4.3.1, 4.7.2, 8.3.6 och 9.2 i betänkandet.

1.2, 4.3.1 och 9.2 Prövningen av om en asylsökande bor på asylboendet

I 8 § första stycket förslaget till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. anges följande. Utlänningar som avses i 1 § första stycket 1 och 2 och som är registrerade vid ett asylboende har rätt till bistånd enligt 13–18 §§ under förutsättning att de bor på det asylboende där de har tilldelats plats enligt 3 §.

Enligt betänkandet är avsikten att tolkningen av bosättningsbegreppet enligt bestämmelsen ska avvika från den legaldefinition som framgår av 7 § folkbokföringslagen (1991:481). Vidare är avsikten att en asylsökande inte ska anses bo på asylboendet om han eller hon regelbundet är borta under flera dagar och till exempel bara vistas på asylboendet under helgerna. Den föreslagna lagtexten utesluter dock inte möjligheten att utlänningen kan anses bo på asylboendet samtidigt som den har ytterligare bostäder. Det finns därför ett betydande utrymme för rättstillämparna att tolka bestämmelsen på ett annat sätt än vad betänkandet avser. Eftersom avsikten är att bosättningsbegreppet ska tolkas på ett specifikt och snävt sätt, samt att tolkningen är av omedelbar betydelse för utlänningars rätt till bistånd enligt 8 § och undantag från skyldigheten att ha arbetstillstånd enligt 6 §, bör begreppet definieras närmare i lagen. Det skulle exempelvis kunna anges i lagen att utlänningar inte ska anses bo på det asylboende där de har tilldelats plats om de regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på någon annan fastighet.

1.2, 4.7.2 och 9.2 Asylsökande som inte bor på asylboende ska anses ha återkallat sin asylansökan om de inte anger sin bostadsadress

I 19 c § första andra stycket förslaget till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. anges följande. Om en utlänning som avses i 1 § första stycket 1 som har fyllt 18 år inte har underrättat Migrationsverket om sin bostadsadress eller om det kan antas att utlänningen inte bor på angiven bostadsadress får Migrationsverket förutsätta att utlänningen har återkallat sin ansökan om uppehållstillstånd.

Av betänkandet framgår att syftet med bestämmelsen är att asylsökande som inte bor på asylboende ska anses ha återkallat sin asylansökan bl.a. om de inte anger sin bostadsadress. I lagtexten anges i stället att Migrationsverket under samma omständigheter får förutsätta att utlänningen har återkallat sin ansökan om uppehållstillstånd. Begreppen ”får förutsätta” och ”ska anses” har enligt förvaltningsrätten olika rättsliga betydelser. Begreppet ”får förutsätta” ger, till skillnad från begreppet ”ska anses”, uttryck för att det finns en presumtion eller utgångspunkt som endast gäller så länge det inte framkommit att det förhåller sig på ett annat sätt. Det är därför, med nuvarande lagförslag och motivuttalanden, oklart hur rättstillämparen ska bedöma situationen att utlänningen vägrar ange sin bostadsadress men tydligt kommunicerar att han eller hon vidhåller sin asylansökan.

Förvaltningsrätten konstaterar vidare att bestämmelsen reglerar Migrationsverkets handläggning av asylansökningar. Det kan därför ifrågasättas om det inte vore lämpligare att införa bestämmelsen direkt i utlänningslagen (2005:716) i stället för att där endast införa en hänvisningsbestämmelse.

8.3.6 Konsekvenser för domstolsväsendet

Av betänkandet framgår att ökningen av antalet mål hos de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms bli av mindre omfattning och därför bör kunna hanteras av domstolarna inom befintliga anslagsramar. Förvaltningsrätten ställer sig frågande till vilken kalkyl som ligger till grund för utredningens bedömning.

Enligt förvaltningsrätten medför utredningens förslag att asylsökandes upplevda rörelsefrihet och självbestämmande inskränks på flera kännbara sätt. Det är därför rimligt att anta att en betydande andel asylsökande kommer agera på sätt som ligger på eller utanför gränsen för det som beslutande myndighet anser vara tillåtet med bibehållen rätt till bistånd och undantag från kravet på arbetstillstånd. I ett sådant scenario skulle ökningen av antalet mål hos de allmänna förvaltningsdomstolarna kunna bli betydande.

Detta yttrande har beslutats av tf. chefsrådmannen Mats Dahlström efter föredragning av förvaltningsrättsfiskalen Johan Landström

Mats Dahlström

Johan Landström